

Det samhällsekonomiska värdet av tidiga insatser

Elin Vimefall
Örebro Universitet

Vad är en samhällsekonomisk analys?

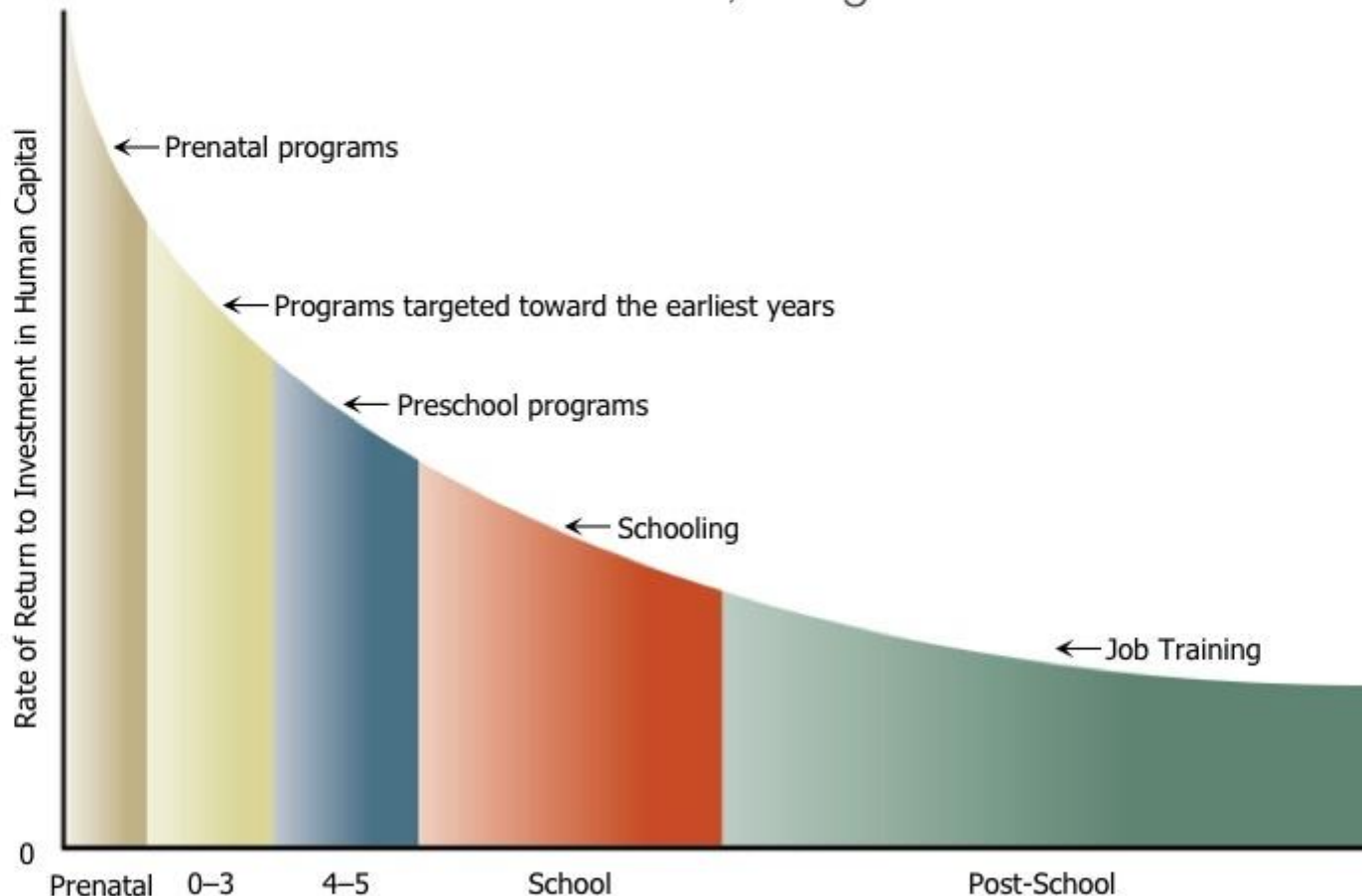
Svarar på frågan om ett projekt är samhällsekonomiskt lönsamt eller ej.

...dvs vi vill veta om samhällets nytta av insatsen är större eller mindre än samhällets kostnad.

EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT IS A SMART INVESTMENT

The earlier the investment, the greater the return

Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

Varför det är ekonomiskt smart att satsa tidigt

Genom att satsa tidigt kan vi **undvika kostnader**

Ex genom att satsa på ett föräldrastödsprogram som minskar andelen barn med utåtagerande beteende kan vi spara kostnader genom minskade behov av extra stöd i skolan.

Genom att satsa tidigt har vi möjlighet att **påverka beteende** innan problematiken blivit alvarligare

Ex det är lättare att hjälpa ett barn med beteende problematik än en vuxen som fastnat i kriminalitet/utanförskap

Genom att satsa tidigt kan insatsen ha påverkan under **en längre tid**

Lärande sker **kumulativt**

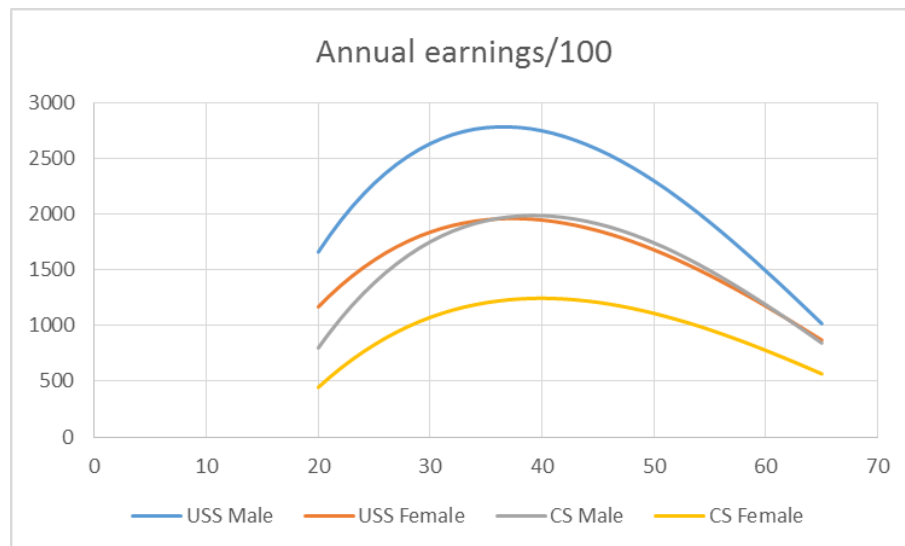
Det är svårt att klara historieläxan om man inte lärt sig läsa

Värdet av att klara gymnasiebehörigheten

Livstidsinkomsten för individer:

- Med gymnasieutbildning
- Utan gymnasieutbildning

Justerar för kausalitet

Beräkna kostnaden för en gymnasieutbildning

Beräkna nettonuvärdet av att vara behörig till gymnasiet

Källa: Hultkrantz, L., Karpaty, P. & Vimefall, E. (2017). Education-earnings linkage for assessing societal benefits of interventions for children and youth in Sweden. *Psychosocial Intervention* 26 (3), 171-179.

Slutsatser

- Genomfört gymnasiet =1,6 Mkr
- Behörighet =1,1 Mkr

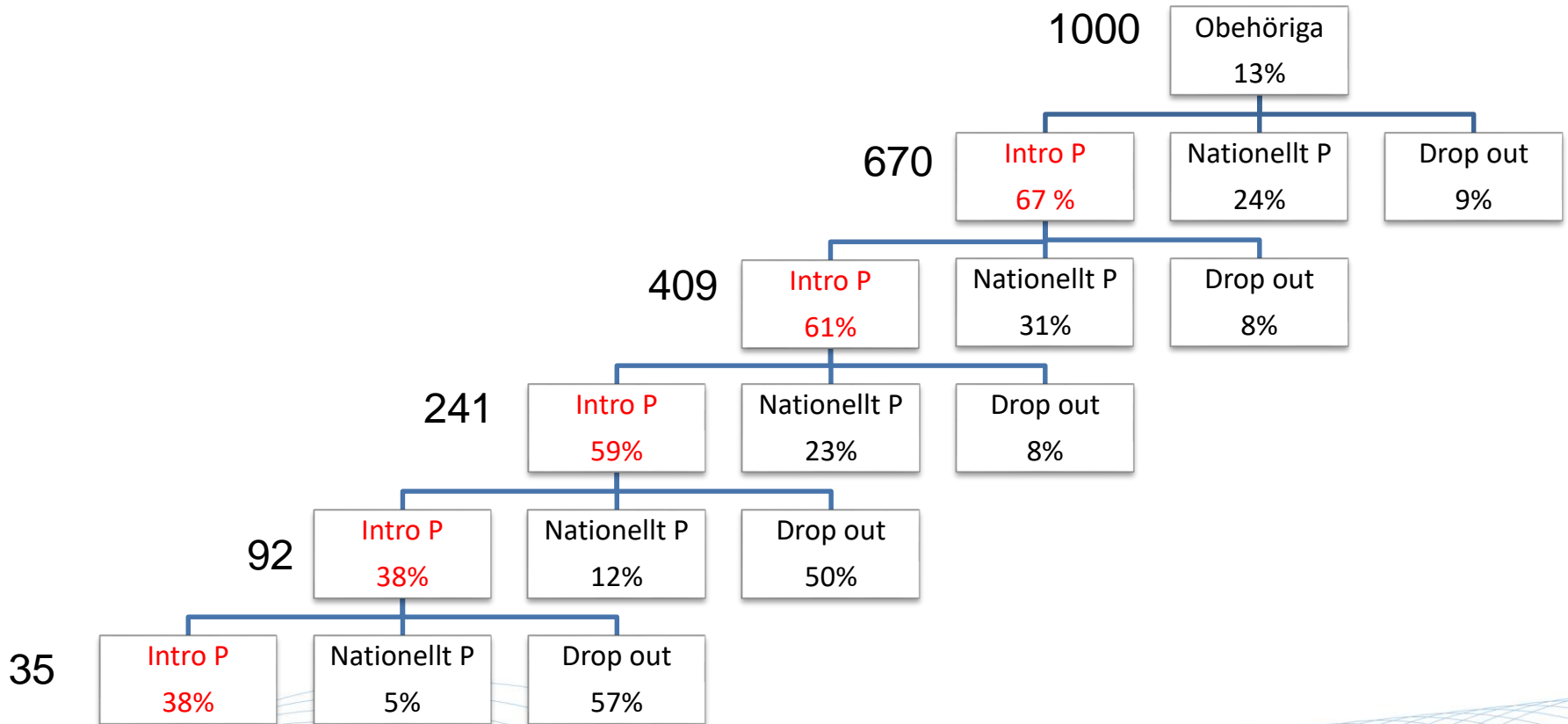
...Vad händer med de som inte klarade behörigheten?

Vad kostar en icke-behörig elev gymnasieskolan?
Rapport till VGR jan 2019 (Karin Johansson)

Aidentifierade individdata

Alla elever som gick ut årskurs 9 år 2011

Tidsperiod: 2011-2016

Genomsnittlig studietid för obehöriga är nästan lika hög som för behöriga **2,88 vs. 3,01 år**

De som tar examen behöver i genomsnitt ett extra halvår i skolan **3,50 år vs. 3,05 år**

Av de obehöriga tar **18%** gymnasieexamen inom 5 år

Av de behöriga tar **82%** gymnasieexamen inom 5 år

Utbildningskostnad per elev är ungefär lika stor mellan behöriga och obehöriga MEN beräknat per examen blir kostnaden ca 4 gånger högre för obehöriga.

Pågående forskning – vad kostar ett avhopp kommunen?

1. Bygg ut modellen med fler år
2. Titta på en till kohort
3. Vilka merkostnader uppstår till följd av ett avhopp?

(Finansierat av SKR)

Varför ska man räkna??

- Behoven är oändliga men resurserna är **begränsade!**
- Vi behöver veta vilka insatser som verkligen har en **effekt**
- Vi har en skyldighet att använda samhällets gemensamma resurser **så effektivt** som möjligt

Tre viktiga frågor

1. Vad kostar insatsen?

2. Vilken effekt har insatsen?

Obs! Vi är enbart intresserade av den **kausala** effekten!

3. Vad är värdet av effekten?

Hur vet vi vilken effekt en insats har?

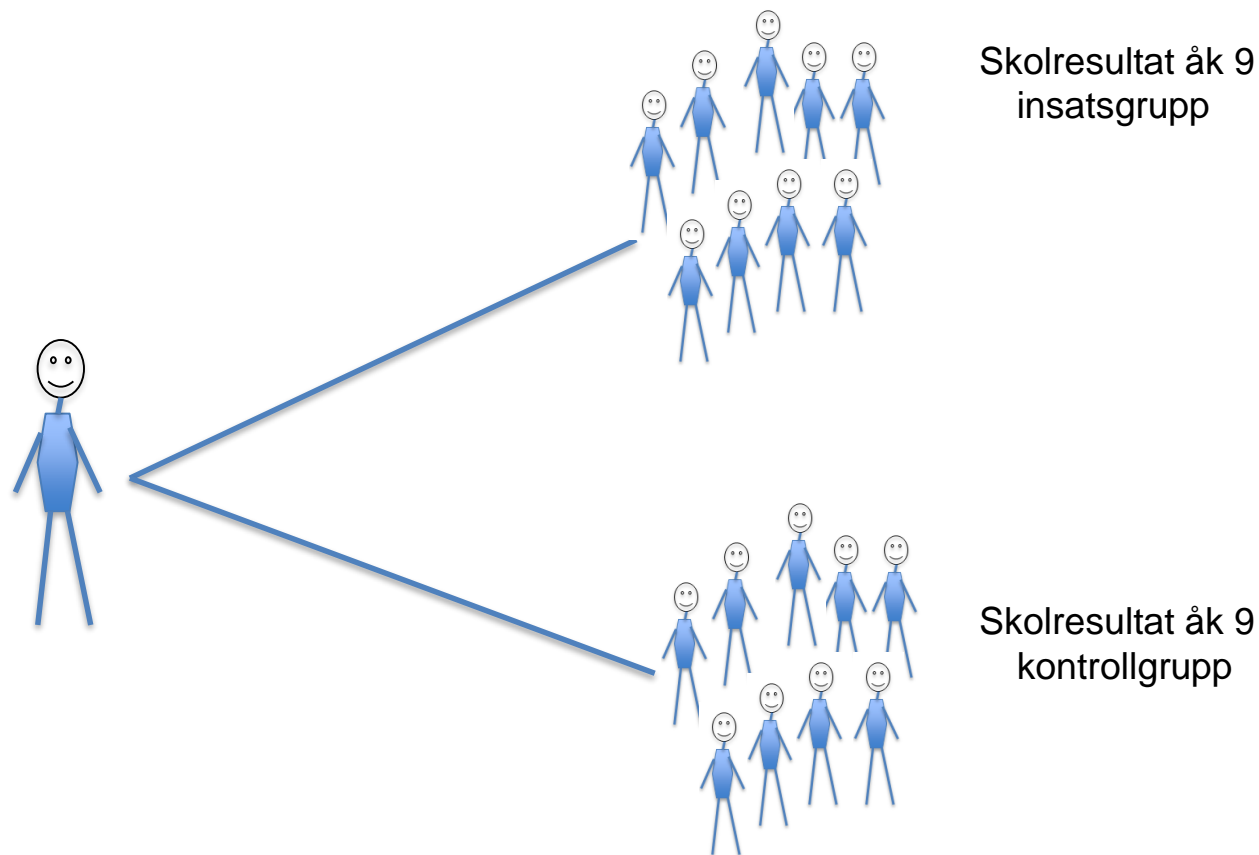
Effekt med insats

Ex skolresultat i årskurs nio med insats

Effekt utan insats

Ex skolresultat i årskurs nio utan insats

Hur vet vi vilken effekt en insats har?

Hur kan man ”skapa” en bra kontrollgrupp

- RCT

Mät före och efter insats!

- Tidigare årskull

Kontrollera att grupperna inte skiljer sig åt på något sett som kan tänkas påverka resultatet

- Annan skola

- Annan klass

- Annan kommun

- Väntelista

Om det inte fins några systematiska skillnader mellan insats- och kontrollgrupp kan skillnaden effekt anses bero på insatsen.

Enkelt !

..... Eller?!?

Svårigheter vid sociala investeringsprojekt

Små grupper

Komplexa insatser

Kostnadsbesparingar som “försvinner i mängden”

Effektert som infaller långt fram i tiden

Små grupper

Med små grupper kan även slumpen leda till systematiska skillnader

Komplexa insatser

Ex en familjecentral

Vilka aktiviteter hade skett utan insatsen?

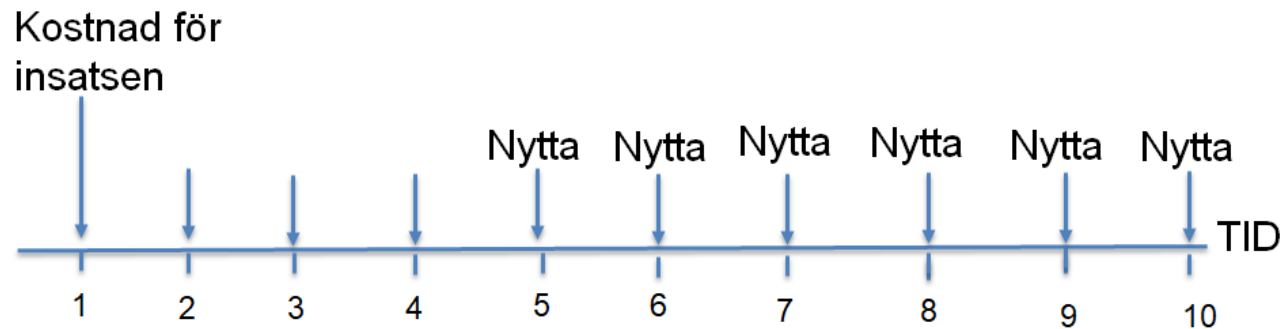
Vilken del av insatsen har effekt?

Kostnadsbesparingar.... Försvinner?

Effekter långt fram i tiden

En utvärdering görs ofta efter något eller några år

Att göra så gott man kan

Tänk efter före. *Rigga för utvärdering*

Följ och dokumentera kostnader löpande

Vad hade hänt om vi inte gjort insatsen?

Kontrollgrupp!

Att räkna “baklänges”

Vad är den minsta effekt som krävs för att insatsen ska vara lönsam?

Bara för att man inte kunnat mäta en effekt innebär det inte (alltid) att den inte finns...

Slutsatser... vad behövs i arbetet frammåt?

Ökat stöd

Ökat samarbete

Att ge upp är inte ett alternativ!

”While it is difficult and expensive to improve educational attainment among those at-risk of not completing high school, as a society it will also become increasingly costly not to” (Rouse, 2005)

TACK !

Har du frågor?
elin.vimefall@oru.se